

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo S. Nicolai Confessoris.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

morte, eadem cum ipso morte decumbendo, eandem crucem tolerando, idem subeundo supplicium, eandem patiendo infamiam, iisdem denique tormentis te exponendo Felicitate tandem post hæc omnia securus es, velut Dominum fidelis famulus, vt duces generosus miles, vt principem supplex cliens, ceu pastorem innocens ouicula, vt gubernatorem sapiens discipulus, secutus, inquam ad laborem, ad poenam, & crucem in hoc quidem mundo, sed in altero ad gloriam, ad requiem, ad felicitatem sempiternam; ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus S. perducere dignetur. Amen.

IN FESTO S. NICOLAI CONFESSORIS.

Partitio.

1. De abusu donorum Dei.
2. De parabola expositione hominis peregre proficiscens.
3. De talentis.
4. De eorumdem recto usu.
5. De S. Nicolai praclaris dotibus.

Homo quidam peregre proficiscens, vocauit seruos suos, &c. Matth. 25.

FIGURA.

IOB Propheta iustitiam olim suam sine vlla tamen vanitate deprædicans, bona opera sua exaggerans, virtutes exaltans, & aduersus calumniantium insolentiã ac tela integritatis ac innocentie sue honorem propugnans, inter alia, velut primaria virtutis sue argumenta ac signa manifestissima, misericordie, quæ toto vitæ exercuerat tempore, opera producebat, dicebatque, *Oculus sui caco, pes sui claudus, & pater eram pauperum.* Alio vero loco etiam amplius, *Ab infansia creuit mecum miseratione.* Quasi diceret; iam inde à primis

annis, quantum exercebam ætate, tantum eademque mensura mecum assurgebat: charitas & misericordia. Quidquid sanctus hic vir, non sine modestia tamen, in se, ac de se prædicauit, non minus nos de Nicolao quodam repetere possumus. Nam eadem charismata spiritualia, quæ in illius Propheta vita eluxere, non minus perfecta ac vera in huius Episcopatu dignitateque comparuerunt. Rectera enim non minus quam priscus ille Iobus oculus ac fax fuit cæco, ignorantes docendo, verbum Dei annuntians, animasque ad salutem exciando. Baculus etiam claudis, cum egenis auxiliatus, afflictos consolatus est, errantes in rectam semitam reuocauit, & imbecilles sua misericordia sustentauit. Vere quoque pauperum fuit pater, de suis eos facultatibus alendo, orphanos tuendo, puellas ob inopiam de castitate periclitantes nuptui tradendo, & alia sexcenta charitatis ac misericordie opera actitando. Hæc illum virtus iam inde à pueritia comitata est: nam etiamnum puer tribus quothebdomadis vicibus ieiunans, ab vberibus ac lacte materno abstinerebat, & prout annis & corpore excreuit, ita sancta hæc virtus cum aliis plurimis in ipso sua sumpsit incrementum, auxit & increuit: nullus vt vir eo aut sanctior, aut præsal dignior vnquam extiterit. Equidem illius vobis hodierna die vitam describere, suisque ipsum expressum coloribus proponere decreui. A precibus ergo auspicemur, ac gloriosissimam precemur matrem, suo nobis vt auxilietur subsidio, salutationem illam sacram ab Angelo primum prolatam illi dedicantes:

AUE MARIA.

Non adeo noxium ac periculosum est diuinis carere beneficiis, quam iisdem iam acceptis male vti, eadem ad benefactoris sui Dei donis oppugnandum conuertere, suamque hoc patuti noxam ingratitudinem testari. Quid enim pro indignem fuerit, cælestibus donis & charismatibus cuiusmodi includit, mulari, si in tuum ea commodum non conuertas, sed iisdem abutaris? hoc scilicet diuinam maiestatem in fine offendit. Hinc Nathan Propheta, Regem Dauidem ob commissa

scelera verbis castigaturns, ante omnia donorum acceptorum ac gratiarum diuinarum abufum, & post recepta tot tantaque à tam liberali dextera beneficia ingratiudinem exhibere.

1. Reg. 11. probrauit, dicens: *Hac dicit Dominus Deus Israel, Ego v. xi. te in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & dedi tibi diadema Domini tui, & uxores Domini tui in sinu tuo, dediq; tibi domum Israel & Iuda; & si pauca sunt ista, adiciam tibi multa maiora.* Perinde ac si diceret: Tantos in te Deus fauores accumulauit, totque sibi te beneficiis deuinxit, & tu iisdem male es vsus; & quæ tibi eius colendi, honorandi, obsequendi esse debebant instrumentum & occasio, inde ad eundem oppugnandum arma ac tela deprompfisti: quod profecto insignis est ingratiudinis nota, quin & graue peccatum.

Hinc & Ezechiel Propheta primi Angeli apostata ruinam atq; peccatum exaggerans, in primis illi obiicit gratias ac perfectiones, quas iam receperat, & quibus male vtens, omnem honorem suum, gloriam ac dignitatem amiserat. Sic autem loquitur: *Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris, in medio lapidum ignitorum ambulasti? quasi sic exprobraffet: Qui fieri potest, Lucifer, te qui inter Angelos non secus atque inter stellas sol fulgebas; qui iam inde à primo creationis tuæ momento tanta cum excellentia ac decore exoriebaris; in quem inter reliquas creaturas, tot perfectionum contulerat Deus charismata, te inquam spiritu cœlestium principem, omnipotentis Dei dexteræ opus primarium ac principem, totius vniuersi miraculum, tam turpi ac misera ruina cecidisse, tam fœde fœlici sorte tua exoidisse, tam stolide lapsam te tuum procurasse, tot denique gratiis acceptis male vsu esse? Satius longe fuisset, nunquam te hæc à diuina munificentia accepisse.*

Noxium Apostolorum princeps hæc super re suam est gratiis proferens sententiam, & illorum coarguens Dei abuti. ingratiudinem, qui fidei semel accepto dono, in turpe apostateos crimen turpiter prolabuntur, hæc scribit, *Melius erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retro sum reuerti. Quasi diceret velit, multo esse satius nullas à Deo accipere gratias, quam iis*

2. Pet. 2. *Melius erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retro sum reuerti. Quasi diceret velit, multo esse satius nullas à Deo accipere gratias, quam iis*

receptis abuti, & post beneficia ingratum se exhibere.

Rei huius hieroglyphicum è sacris literis *Leuit. 11.* hoc esto inter alias aues velat immundas, & sacrificio esuique ineptas struthio connumeratur. Aliam huius reprobationis causam non reperio, quam quod auis hæc, hæc ingentes a Deo alas, quin & insignes ac decoras pennas receperit, iisdem tamè vt nequaquam noxio imo vix volitet, sed instar quadrupedis in terra semper commoretur.

Admirabile hoc mysterium, ac signum est Dei abuti euidentiſſimum, eos inter reliquos mortales à Deo reiciat reprobati, qui diuinis beneficiis velut fulgidis quibusdam plumis onusti (quorum adminiculo sublime euolare, cœlestia inquirere, ad perfectionem tendere eos oportebat) semper tamen velut vasta & crassa quædam animalia in terra resident, & pernici illo alarum vt remigio nesciunt: quod profecto deplorandum est, ac miseriarum omnium longe miserima.

Testatur hoc ipsum & Sapiens, quem quæso eloquentem audite; *Est & aliud malum, inquit, quod vidi sub sole; vir cui dedit Deus diuitias & suam stantiam, & honorem, & nihil deest anima sua, ex omnibus, quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem, ut comedat ex eo; hoc vanitas & miseria magna est.* Huic porro perſimilis is Miserum est, cui plurimum Deus contulit gratiæ, & in est nescire quem maximas effudit perfectiones; iusto vt gratis tamen Dei iudicio, ita nimirum peccatis exi-à Deo acceptis, excellens hoc illi denegat auxiliũ, eidem vt queat ad animæ salutem cooperari: vnde fit, hæc illi plus obesse beneficia, quam prodesse.

Sciamus igitur, quidquid à Deo recipimus cum temporale, tum spirituale, quod sub talentorũ nomine Scriptura exprimit, idcirco nobis donati, vt eodem negotiemur, fructum ac fœnus ex illo colligamus, æternaque pro eodem nanciscamur. De omnibus porro reddenda est ratio aliquando, vt scilicet manifestum fiat, num ad Dei gloriam, animæque salutem acceptis beneficiis vsi simus. Quod autem gratiarum futurus est numerus ac quotulus maior; eo & ratio reddenda erit exactior, & diligentius inquitetur; si modo illud Gregorii Magni verum sit, *Cum profuerit dona.*

Reddenda ratio pro omnibus, quas à Deo recipimus gratias.

Homil. 9.

dona.

Anna, rationes etiam crescunt donorum in diuina iustitia tribunali reddenda. Adeo vt quodcunq; a Deo accipimus, in magnos rationum eiusdem libris relatum & inscriptum sit, donec scilicet rogemur, quo acceptis modo vsi simus, ac donec illa venerit dies, qua de omnibus exactissima reddenda erit ratio. Ah hominum cœcitas ac caligo, de hisce rebus maxime cogitantium! ô fatuitas nimis ah deploranda.

Simile. Sunt hoc ipso tempore, quo hæc loquor, per multi in aula optimates ac palatini, qui præter naturale omnibus, quo Regi subiciuntur, debitum, in super ob exhibitam beneuolentiam, aut accepta beneficia singulari quadam ratione illi obligati sunt; hi quidem ob collatos iam re ipsa honores ac dignitates obtentas, illi vero quod eisdem aut etiam maiores à Rege sperent. At si Regia Maiestas tam curiose & exacte inquireret, quo vitam instituunt modo, & quid rerum fiat, vt singulis commentariensem scribam que singillatim daret fidelissimum, qui omnia illorum verba, facta, & quomodo Regiis donis ac beneficiis vtantur, scripto quam diligentissime committeret, vt Rex postea euolutis libris, & singulis inspectis agnosceret, quid quisq; promeretur, aut præmii aut supplicii (vti Assuerum Regem fecisse constat, qui infomnes traducebat noctes, & regni annales & monumenta vetera per uolutabat, vt qui in Regia peccassent maiestatem, aut aliquod illi præstitissent obsequium perspectos & cognitos haberet, sic namque historia Esther prodidit:) si hoc inquam hodie hisce in regnis obseruaretur, quo in metu palatini singuli versarentur? quam metuerent committere quidpiam quod Regem vel facto vel verbo offenderet? omnes vero contremiscent, quoties loquendum esset, & quoties quid agendum, nec Regi id forsitan displiceret.

Ab. 6. Audite, Christiani, quæ dicturus sum, & similitudinis huius applicationem adaptationemque perpendite. Quot quot sumus, plurima munera Dei dextra munera recipimus, quia maiora etiam a depturos nos speramus, beatitudinem scilicet & gloriam sempiternam, sed quisque nostrum ad latus scribam habet fidelissimam ac diligentissimam, qui nocte die-

que omnes actiones, verba, quin & abditissimas qualque cogitationes connotat ac conseribit, vt Deus eadem videat & cognoscat. In huius rei figuram vidisse se ait Ezechiel hominem lineis vestitum, atramentarium scriptoris ad renes habentem. Certum est autem habere nos indiuisos & assiduos quosdam comites, Angelum custodem scilicet ac demonem, qui quidquid agimus, explorant & inspicunt; ille bonum, hic prauum, vt deinde ad Deum cuncta referant, tametsi aliunde eas satis perspecta & explorata habeat: omnia namque is nouit & pro comperto tenet.

Hanc ob causam libri etiam aliquando aperientur, examen perageretur, & rationes quæ exactissime instituentur. Testatur hoc in Apocalypsi sua Ioannes dicens, *Aperiti sunt libri* Apoc. 10. *et sua catis sunt in rui, ex his, que scripta erant in libro.* Repræsentatur hoc ipsum & in Evangelio hodierno sub talentorum datorum parabola, in quo dicitur, *Homo quidam peregre proficiscens vocauit seruos suos: quod in festiuitate S. Nicolai legendum præscribit Ecclesia.* Circa quod, vt quid vestro palato gratum ac sapidam asseram, primo parabole huius sensum rangam, deinde in sancti huius Confessoris laudes dilabar: si modo patientes ac benignas præbeatis aures, iucunda ac placetia audietis.

Quod ad primū spectat. Textus Evangelii refert hominem quendam, iam longinquam institutum profectioem, & iam in procinctu prope versantem, seruos ad se suos euocasse, ut inde lucrum, interim dum ipse domo abesset, colligerent; sed iam ab itinere reducem, rationem ab iis expensorum petiisse. Si hominem hunc intus & in cute perspexerimus, & penitus considerauerimus, omnes eum vt Iesum Christum Redemptorem habebimus, qui ascensionis suæ die longe peregrinatum abiit, in cœlum conscendens, eum suas ante seruis facultates dispersisset, at in supremo iudicii die redibit rationem ab iisdem petiturus. Per seruos autem hos plerique Patrum Prælatos ac Doctores intelligunt, eo quod bonus ille Dominus diueria illis talenta concredidit, id est, his maiorem, illis minorem ad prædicandum Euangelium, Scripturas exponen-

das, atque animarum salutem procurandam gratiam. Hæc Origenis est expositio, quin & Ioannis Chrysoſtomi, Hieronymi, Ven. Bedæ, Euthymii, Theophylacti, Ambrosii, & aliorum plurimorum.

In cap. 19. Luc.

III. Explicatio talentorum Euangelicorum.

Cæterum circa talenta & bona, quæ diuersimode Deus effundere in homines confuevit, non eadem omnium est opinio. Nam varii varie sentiunt; hi vno, illi alio exponunt modo. Sanctus Ambrosius suam præ aliis afferens sententiam, per hæc talenta rationem intelligit naturalem; quæ dum rite excolitur, & ea homo recte vitur, promeretur, vt naturæ insuper addatur gratia, id est, maiora in illum talenta & plura conferantur, eiusque conditio locupletetur. Auctor operis imperfecti talentis his diuersis designari vult officia, munia ac dignitates Ecclesiasticas, Episcopatus scilicet, Abbatias, Prioratus, Diaconatus ac Sacerdotium. Sanctus Hieronymus ac Beda in singularem abeuntes opinionem, sensus humanos ac facultates naturales hic adumbrari credunt. Iustinus, Origenes, S. Hilarius, Chrysoſtomus, Theophylactus in vnam opinionem conspirantes, Euangelium ac verbum Dei, Doctoribus ac Prælati Ecclesiasticis concreditum, vt Ecclesiæ ipsum prædicent atque exponant, per talenta data accipiunt.

Alia talentorum expositio.

Duo gratiarum genera.

Omnes nõ similiter gratiæ Dei cooperantur.

Alii hisce opinionibus non assentientes, & aliam singillatim statuẽtes, ac velut latius sese diffundentes, generalius rem exponunt, ac per talenta gratias omnes *gratias datas* vulgo nuncupatas interpretantur. Nostris enim, doctores, in scholis duo traduntur gratiarum genera: sunt enim aliæ, gratiæ gratum facientes, aliæ vero gratis datæ. Hi non nisi de postremis loquuntur. Sunt & alii deniq; longius abeuntes, qui de omni genere donorum aut gratiarum, quæ à Deo dari hominibus solent, vt à parte sua operantes & laborantes eadem multiplicent, nec eadem terra defodiant, id est, fructus & fœnoris expertia eadem esse non sinant, intelligunt.

Cæterum hæc ipsa parabola ostendere seruator voluit, non omnes æqualiter diuinæ gratiæ cooperari, non æquali singulos passu procedere, nec inspirationibus atque vocationibus sibi factis eadem omnes ratione re-

spondere: alios quippe in hoc esse diligentiores, alios lentiores ac languidiores. Duo tamen in hæc talentorum diuisione ac distributione in primis obseruanda sunt. Primum, Dominum seruos omnes ad se euocasse, ac selegisse de numero, quos volebat, iisq; suas ipsum facultates distribuuisse; neminem vero seruorum vltro se obtulisse aut ingessisse, neminem talenta sponte accepisse aut abstulisse. Vnde inferamus licet, eos qui legitime vocati non sunt, sed ambitione acti, vanitate ebrui, aut alia quapiam inordinata cupiditate in se fati se ipsos intrudunt atque offerunt, in Pastores aut Ecclesiæ Doctores admittendos non esse, sed plane ac vere vt hæreticos habendos.

Hinc insuper discimus, quicumque à Iesu Christi manu honores, bona, gradus, dignitates sue non recipiunt, sed eas studio perunt, summa contentione ambiunt, & quam enixissime & efficitissime iisdem inhiant, veros Iesu Christi seruos non esse, sed fures ac latrones. Hanc ob causam non immerito filii Zebedæi quam ardentissime honorem à Redemptore, & primas in regno eiusdem cathedras contententes ab iplo audiuere, *Nescitis quid petatis*, petitio vestra indecens est, ambitio inordinata, ac ratio ex cæcata. Quæ omnia fugillans Apostolus in epistola ad Hebræos sic scribit, *Nec quisquam sibi assumit honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.*

Erat & Ethnicis ambitio omnis exolorumque sitim ac studium nimium quantum detestabantur. Imperator enim Traianus ad Imperium euectus, vt omnibus palam faceret, non ambitione se aut artibus illicitis hominumque commendatione, sed sola decorum voluntate ac nutu in Imperatorem assumptum esse, numismatis quoddam genus vulgavit, quod dextrorsum eius nomen, sinistrorsum vero Iouem referebat, sceptrum illi aquilæ ministerio offerentem. Declarabat Imperio Romano admotum fuisse, cum aquila animum reginæ symbolum sit Imperii, quam suis etiam vexillis Romani præferabant.

Qui sine missione prædicant sunt hæretici.

Matth. 10.

Hebr. 5.

Ethnici ambitione exolorum habebat.

Si

Si apud Ethnicos ea viguit modestia, vt suam ad munera, dignitatem, honores, vocationem electionemq; vni cælo ascriberent, & omnem ambitum, petitionem, studium ac preffationem, quæ honorum in consecratione adhiberi solent, tantopere exosa habuerunt: Christianis sane magis ea res cordi esse debet & magis obseruanda. Et profecto quicumque sancto hoc dicitur nomine, in omnibus rebus suis cælum consulat ante oportet, diuina decreta directionemque in omnibus sequatur, terræ ac terrenos semper vt suspectos habeat; honores, status, officia ac beneficia cælitus & à Spiritu S. denominatione, non vero ab artibus & hominum pensatione expectet. Quid enim nobis opus sit, nouit Deus, meritaq; nostra quousque se extendant ac quanta sint, perspectum habet melius quam mundus: sæpe namque reicit ac reprobat, quos mundus promouere studet; & contra quos hic deprimere atq; in ordinem redigere contendit, sæpenumero ipse euehit. Testatur hoc aperte Pfaltes, dicens, *Lapidem quem reprobauerunt edificantes, hic factus est in caput anguli: à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.* Et sane multoties fieri videmus, vt quos mundus, & magnates honoribus ac dignitatibus ineptos existimant, hos ipse Deus, merita ipsorum ac dotes penitias intuens lapides angulares tam in statum politico, quam sacro constituat; alios, vt Iosephos ac Dauides ad regnorum gubernacula; alios, vt Aarones ac Moses, ad Ecclesiæ regimen assumendo.

Accipienda igitur à Domini manu talenta sunt, non vero contentiose emendicanda, cum parabola hominem hunc in seruos facultates distribuisse doceat: *Et voluit seruos, & tradidit eis talenta.* Primo scilicet ad se euocauit, dein euocatis talenta concredidit. A Deo ergo euectionem ac bonum tuum expecta, quisquis es, ipsam obsecra, vt statum tibi, beneficium ac dignitatem illam det, quam & suo honori & animæ tuæ saluti expedire cognouerit. Quidquid enim ille tibi daturus est, maxime tibi expediet ac conducet: nam qui vinctus & intuetur omnia, quique cuncta comperta habet, nouit simul, quid tibi sit necessarium. Audi quid

hac super resentiatur Ecclesiasticus, *Oculi Domini, inquit, multo lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi.* Circumspicit inquam omnes hominum vias, quoniam perfectissime & opera & verba & cogitationes ipsorum, quæ sunt illorum velut viæ, cognoscit. *Profundum etiam abyssi;* nouit quippe arcana omnia desideria, intentiones, proposita, cogitationes intimas, & abditissima quæque molimina in cordis fibris latentia, quæ profundissima quædam abyssi sunt; quam præter Deum nemo alius ingenii sui bolide attingere valet, nedum cognoscere: nam scrutatur ipse corda & renes. Nouit rursus *omnes*, eo quod omnes vocationes, status, occupationes, officia, beneficia, dignitates, regna, imperia, quæ regia quædam ac patentes viæ sunt, per quas homines ambulant, & in quibus quandiu in hoc mundo agunt, commorantur ac detinentur, exactissime perspectas habeat. Harum ergo viarum si quam eius nutu vel decreto ingrediamur, errare aut declinare in præcipitia non possumus, sed si sponte nostra & impulsu proprio inire aliquam voluerimus, errandi periculum subest.

Rem manifestiori explico similitudine: Simile.

Contingit non raro, vt viator per regionem incognitam iter faciens, in varias simul incidat vias, diuersa ad loca deducentes, quarum hæc illorsum, illa istorsum, hæc dextorsum, illa sinistrorsum, alia quoque diuersaliter ac recta ferat. Anceps viator ac dubitabundus quo se vertat nescit, quod eligat iter ignorat, ne errat ac deuiet, metuit. Viarum capita atque introitus dumtaxat videt, sed earum medium, fines, exitus cernere nequit; hinc sæpe, relicto recto, deuium iter ingreditur. Erroris ergo & deceptionis causa est, quod omnem quam late patet viam cernere coram nequeat. Huc referas, quod in Proverbiis suis ait Sapiens, *Est via, inquit, que videtur homini iusta, nouissima autem eius ducunt ad mortem.* Ad eundem plane modum in officiis, dignitatibus ac statutibus incundis contingit: per sæpe namque homines ignari, quam conditionem arripant, aut cur muneri se dedant, (eo quod

exitus

exitus & nouissima ipsorum ignorent) turpissime impingunt, errant ac falluntur, & damno saepe suo statum eligentes, pessimum deligunt, atque optimum repudiant. Hic se statui applicare vult Ecclesiastico, qui si in mundo maneret, longe satius foret, ille reipublicae praesidens & publica administrans munera, perniciem animae incurrit, qui hoc relicto itinere, & monasticum ingressus, eiusdem haud dubie salutem operaretur. Deus ergo, qui singula nouit & introspicit, solus sine errore ac certissime suggerere nobis potest, eequod iter, statum, conditionemq; arripere nos oporteat. Orandum proinde est, vt nos, qui itinera ignoramus, dirigere, ac ne vspiam deuiemus, in omnibus deducere dignetur.

Tob. 10. Tobias iunior, longinquum institutus iter, caelo missum habebat Angelum, itineris comitem, qui ab eius latere nunquam recessit, sospitemque & incolumem reduxit, quod ille met beneficium redux agnoscens, patri ait, *Me duxit & reduxit saluum*, sine periculo, feliciter ac propterea magnis erga eum deuictus sum nominibus. Magnus *Testamenti Angelus* est Iesus Christus, quos vero tu curfus inis, diuersae sunt viae ac viuendi rationes, quae in mundo occurrunt, & diuersae occasiones: nunquam solus eas in eas oportet, ne forte in iisdem erres, sed semper Angelum hunc comitem habeas, qui omnes perspectas habet vias, vt te discrimini subducatur, in itinere tueatur, defendat, dirigat ac custodiat. Hoc spectabat & Psalmo graphus, qui licet Rex foret, vias tamen haec meruens, non ante easdem ordiri audebat, quam Deus iter demonstrasset. **Quo-** circa eum ex corde obsecrat: *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me;* nam erraui sicut ouis quae periit, quoniam vias ignoro.

Psal. 24. Deus consulendus, antequam status eligendus. Alia insuper nos impellere ratio ad Deum, antequam statum aliquem aut munus suscipiamus, consulendum debet. Nam postquam aliquod iam à Dei manu officium aut munus suscepimus, in omnibus quae in eo occurrere possunt difficultatibus libere ad ipsum refugere, auxilium eiusdem implorare, opem poscere poterimus; quandoquidem ad hoc

nos ille munus vocauit ac promouit: at si inconsulto Deo, & infallibili Spiritu sancti directione decretoque neglecto amicorum tuorum consilium, parentum ambitionem, mundi praesentationem securus, tuo ipse motu & instinctu, aliquam vltro dignitatem capessas, à Deo quam iustissime derelinque ris, atque ille tibi tum, & merito quidem, omnibus in difficultatibus & impedimentis ingruentibus oggeret. Aliunde subsidium pete, eos consule, qui hanc ad dignitatem te euexerint, neque enim me suafore & auctore hanc adisti, quapropter nec tibi teneor auxiliari, nec tuis in rebus adesse. Manifeste hoc apud Isaiam declarat, dicens, *Opera tua non proderunt tibi, cum clamaueris, libere te congregati tui. & omnes eos auferet ventus.* Congregatos vocat eos, quos homo ad consulendum adierat, & quorum suis in consiliis ac rebus consilium secutus erat.

Tantundem apud alium Prophetam, Oseam scilicet, reperies, apud quem iratus Deus, quod iphus consilia fidi fierent, sic cum Israele expostulat, *Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eum, ipsi regnauerunt, & non ex me: Principes exsisterunt, & non cognoui.* Perinde ac si diceret, Me non consulto, & suam mihi non aperientes voluntatem, ad honores, dignitates ac regna aspirarunt, sed hoc ipsorum erit exitum, perniciem ac ruina, si me enim consulissent, nunquam ex me audissent, his se vt honorum molibus obruerent.

Audite quid egregium ac mire hoc faciens. Deceuerat Deus Optimus Maximus Macchabaeorum opera Israelitas in libertatem asserere, & ab hoste vindicare, quin & ad hoc ipsos delegit, simulque robur & dexteram auxiliatricem in hanc ipse rem illis subministravit. Sed libro Macchabaeorum primo legimus, *Iosephus & Azarias audientes magnalia Iuda & Ionatha, dixerunt, Faciamus & ipsi nobis nomen, & eamus, pugnemus aduersus gentes, quae in circuitu nostro sunt, existimantes fortiter se facturos, sed fugati sunt cum magna plaga.* Cuius stragis rationem sacra reddens historia subnectit: *Ipsi autem non erant de semine virorum, per quos salus facta*

facta est in Israel. Quasi diceret Spiritus sanctus, Non erant cœlitus ad hoc munus ac commissionem electi, nec vocati, hinc nihil profus effecerunt, & fusi fugatique sunt. Vnde exercere deis igitur, auditores, nisi a Deo ad dignum vocati tates selecti ac vocati sitis, in cassum vos laboratos, & actum acturos; contra vero feliciter vobis succedent omnia, beati eritis, ad votum fluent omnia, si vos ipse eo vocaverit, uti serui illi Evangelici à Domino suo vocati sunt, *Vo. aut seruos, & tradidit eis bona sua.*

IV. Alterum, quod hac in parabola notandum venit, est, quemlibet, acceptis talentis, negotiari ac seriose multiplici eadem augere debere, id est, acceptis a Deo gratijs bene recteque vtendum esse, quod ut faceret quislibet, Apostolus adhortatur & docet, *Adiuuante: & consolante in afflictionibus vo. exhortante, ne in vacuum gratiam Dei recipia. u.* hunc porro loquendi modum à Regio propheta mutuatus videtur. Nam hic olim interrogans, *Quis ascendit in montem Domini aut quis stabit in loco sancto eius? in ore sibi respondet, Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vanum animam suam, &c.* Quid est autem animam in vanum accipere? male scilicet eadem vti, & adeo non Dei sui cultui eam dedicare, honoris eiusdem studiosam reddere, eius præconiorum divulgandorum cupidam efficere, & gratiarum diuinarum cooperatricem, vt potius dissolutioni vacet, tempus inutiliter consumat, voluptates confectetur, & Deum suum omnigenis sceleribus offendat. Verbo vt dicam, est anima abuti, & eam non ad boni exercitium, & honeste vt vitam instituat, compellere, sed ad malefaciendum pellicere, ac pecuino ritu vitam instituere.

Spiritualiter ergo negotiandum est, in rebus sanctis fructificandum, è talentis diuinis luctum trahendum, Deique facultates honesto cum seriore multiplicandæ. Talis haud dubie mercator aut negotiator erat Iacobus Patriarcha, qui de bona rei familiaris soceri sui Labani administratione, deque anxia sua ad facultatum eiusdem & gregis incrementum procurandum sollicitudine gloriatus, sic eundem abiens compellauit, *Medicum ha-*

Gen. 30.

Mal. 13.

1. Cor. 6.

buisi, nequam venirem a te, & nunc tuos effecisti, l'en. dixit, id est Deus ad introitum meum.

Næ ille beatus qui bona facultatesque diuinas multiplicat, deque iisdem ad augendis laborat. Ea namque Dei est voluntas, atque hunc ob finem facultates seruis committit, vti ex hac parabola liquido patet: vbi enim latine legimus, *tradidit illis bona sua,* Græce habetur, *ταύτα εδοθησαν αυτοις,* id est, facultates, opes, substantiam, ac diuitias suas, quidquid scilicet possedit, illis tradidit: non quidem vt ijs abutereatur, prodigerent, nequiter dissiparent dissolutionibus impenderent, non est aut prout luberet, cōsumerent: nequaquam; male vtentes vt honeste iisdem negotiarentur, ipsa dum prudenter ad augerent, & sapienter ac prout oportet administrarent.

Qui porro secus agunt, talentis acceptis abutuntur, gratias diuinas perperam impendunt, in quos grauissimis Deus optimus maximus supplicijs solet animaduertere. In huius rei figuram in Exodo legimus, *Et restituit ea Aaron in officio ministerit, vt audiat sonitus, quando ingredi ut, & egr. ditur sanctuarium in conspectu Domini, & non morietur.* Summus ergo Sacerdos quotiescumque officij sui ministerio functurus, sancta Sanctorum ingrederetur aut egrederetur, sub pœna mortis incurrendæ tunicam Pontificiam indutus esse debebat, & alligatis eidem tintinnabulis sonitum aliquem in conspectu Domini edere. *Quam præclarum hic latet mysterium? Tintinnabula Aaronis gratia sunt ac dona homini à Deo concredita, quæ numquam non sonum, quam diu in Ecclesia, quæ verum nostrum est sanctuarium, agimus, tum bono exemplo, tum vita inculpabili, sub mortis & damnationis æternæ pœna, edere necesse est. Sed audire & aliam figuram eiusdem prope generis.*

Male iis vtentes ipse punit. Exod. 28.

Numquamne arborem illam Babylonicam, quam Daniel suo in libro describit, arborem inquam illam parulam considerastis? Erat hæc arborum omnium, quæ vsquam visæ sunt, & maxima, & maxime admirabilis. Ipsa enim è Danielis descriptione, radices ad imas vsque abyssos emittebat, ramos luxuriantes vltra nubium concava extendebat; latitudine vero quatuor mundi occupabat

D d d d angu-

Bessai tom. 3. de Sanctis.

angulos; adhuc tantū ipsa gerebat fructuum, ut iub mole prope succumberet. Quid autem eidem accidit? eoque fors illius fuit aut exitus? Propheta ergo hanc dum accuratius contemplatur, & tacitus admiratur, ecce tibi celo vox dicens, *Succidite arborem, & praeclate ramos eius, excuti e folia, & dispergite fructus.*

Arbor Na-
buchodo-
nos forma
liter exposi-
ta.

Quamobrem triste hoc excidium? quid fe-
rax hæc arbor promeruit? unde tanta dispi-
nolentia & Dei ira? Rationem subiungit Pro-
pheta dicens, *Pecebat ut ex ea omnis caro qua-
si diceret, arboris huius velut ingrati-
tudinem sugillans, tor eam tamque præclaris ab
auctore naturæ acceptis fructibus abusam
esse: nam adeo non homines ipsa pacebat,
ut iisdem bestias enutritet. quo verbo tacite
innuit sua male illam abundantia usam, &
quam acceperat sortem ac gratiam non re-
cte impendisse.*

Invectiva
in Prælatos
bonis Ec-
clesiæ abu-
santes.

Historia hæc terribilis est, sed quæ sicut
illustra complectitur mysteria, ita & formi-
dinem non mediocrem iucutit, docetque
magnates illos, magnos inquam illos Præsu-
les, eruditos Doctores, opulentos Abbates,
locupletes Episcopos, qui omnes ingentes
Ecclesiæ arbores sunt, atque omnes multi-
plici fructu, puta tot facultatibus, honori-
bus, gratiis, diuitiisque tam temporalibus,
quam spiritualibus onusti, prospicere & dare
operam debere, ne iisdem abutantur, ac ne
hoc ipsum, quod arbori huic contigit, sibi e-
ueniat; videre inquam debere, ne Deus suc-
centeat, quod facultatibus ac rebus suis
inopes non alant, doctrina ignaros & infcios
non erudiant, sed illos in scorta, in canes ve-
naticos ac luxum, hanc vero in ioculares &
ridiculas narrationes sermonesque plausibi-
les & comicos impendant; ne inquam exa-
cerbatus Deus, quod quæ ipsorum est ingra-
tudo, gratiis acceptis tam nequiter abutan-
tur, Ecclesia eos sua excindat, beneficiis suis
spoliet, à mortis securi eos succidi sinat, quo
deinde in tartareas flammæ, velut inutiles
quidam trunci, abiciantur, iuxta illud Eu-
angelicum epiphonema: *Omnis arbor, qua
non fecit fructum bonum, excidetur, & in ignem
mittetur.*

Matt. 3.
Luc. 3.

Magnus ille paterfamilias apud Mat-
thæum maiorem in modum obstupuit, au-

dito è seruis semen bonum ac triticum, quod
in agro suo seminarat, non vsque adeo ex-
crescere, sed infelicia eius loco zizania ac lo-
lium exurgere, unde mirantem illi allocuti
aiunt, *Nonne bonum ser en seminasti in agro tuo?*
unde ergo habet zizania: Quanto grauius ac
functius Deo spectaculum est (si modo vl-
lus in ipsum cadere dolor potest) quanto lu-
gubrior nuntius, iam inde è celo audire, &
in terris etiam intueri, postquam tot in ani-
ma tua dona, tot gratias, tot scientias, tot o-
pes, ac diuitias seminavit, nullum ex iis bo-
num ex crescere, sola zizania pullulare, omni-
gena exurgere vitia? An non hoc reuera
Deum est offendere? an non hoc eius est gra-
tias atque anima tua abuti? Itam ergo Dei &
terribilia iudicia illius tremendi iudicia pete
horresce.

Abalon Princeps Israel, & Davidis filius, Allegoria.
ut è Regum colligere est historia, crines ha-
bebat elegantissimos ac pulcherrimos, eius
quidem pretii ac valoris, ut eos mulieres ad
auri pondus appensos magno redimerent,
quo suam iis comam adornarent. Ille vero
hac se effertens comæ pulchritudine, ac ni-
mium quantum corporis decore gloriatus,
aduersus patrem dum bellum rebellis mouet,
is ipse decor mortis illi causa fuit; nam crines
laquei supplentes vicem, adhærentes illici,
domino inde pendulo mortem attulerunt.
Audite Principes, qui in aulis ac regiis agitis Mors Ab-
vosque illustres & potentes Præsules, qui ad salomi mo-
Ecclesiarum sedetis gubernacula, honores, taliter expo-
statis, dignitates, redditus annui, vestes splen-
didæ, denique opes illæ affluentissimæ, crines
sunt fulgidi, quibus condecoramini,
sed videte, ne iisdem abutamini, nolite inde
insolentiores reddi, Deum iis nolite offen-
dere, ne forte hæc ipsa damnationis vestra
sint laqueus, mortis vestrae occasio, ruina
denique vestrae seges & materia.

Hebræi abutentes diuitiis, quas Deus iis
Ægypto egredientibus liberali contulerat
manu, easque in idolorum fabricam impen-
dentes, Deum cæli ad iracundiam prouoca-
runt, qui in eos grauissime in tanti sceleris
expiationem animaduertit.

*Discite iustitiam mori, & non temere di-
nos.*

Ac

Allegoria. Ac Magos tam Ecclesiasticos, quam laicos sibi propiciant, caueant, ac dent operam, ne thesauris & opibus spiritualibus à Deo datis perperam vtentes, illasque ad idola conflanda, ad meretrices fouendas, ad aues & canes alendos, ad vestes parandas, conuiuia instruenda, domos construendas, tripudia instruenda, aliaque, quibus idololatrica quadam mania adherent, facienda impendentes, omnipotentis iracundiam prouocent, ipsius indignationem incurrant, ac maiores etiam ei dent poenas. Ira namque Dei magna est, & iudicia eiusdem summo opere metuenda.

V. Non hoc vitam ritum (quandoquidem iam secunda orationis est pars inchoanda) instruebat sanctus Nicolaus, suis in actionibus prudentior erat ac moderatior, suis in negotiationibus sapientior, suis in munijs cautior, inque domini atque heri sui rebus administrandis fidelior ac sagacior. Numquam scilicet donis est celestibus abusus, sed acceptis à Christo talentis fideliter ac sedulo negotiatus. Hanc ob causam & merito quidem de illo canit Ecclesia: *Euge serue bone es fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam.* Fuit hic virorum proborum flos, elemosynis deditorum speculum, ieiunantium exemplum, Præsulum moratorum ornamentum, ac fortasse Episcopus & perfectissimus & sanctissimus omnium, quos vnquam habuit Ecclesia.

Hunc ergo vt ab vitæ exordio ad finem vsque continua serie deducendo vobis depingam, noueritis oportet, illum iam inde ab ineunabulis Deum timere coepisse, virtutum succum vna cum nutricis lacte imbibendo, quod pium ille iter tota deinde vita retinuit, nec ab eo vel larum deflexit vnguē. Apostolus vitæ bene instruendæ rationem, Christianis omnibus in genere necessariam, tradens scribit, *Sobrie, & iuste, & pie viuamus in hoc saculo.* perinde ac si diceret: Ad bene in hoc mundo legitimeque viuendum tria aptissime sunt necessaria, sobrietas quoad nos ipsos, iustitia erga proximum, pietas denique erga Deum. S. Nicolaus triplex hoc virtutis membrum quam exactissime habuit, & iuxta huius præscriptum honestissimam vitam

duxit. In pueritia scilicet sobrietatem coluit, in ætate virili munificentiam erga inopes simul & iustitiam, in senectute denique eximiam quamdam pietatem ac deuotionem.

Certissimum est autem, illum iam inde ab ineunabulis & fascijs puerilibus ieiunium colere coepisse, tertio singulis hebdomadis nutritia fugere vbera detrectando. In quo sane insignis sobrietatis actus elucet, dum hoc Prophetæ consilium securus est, *Bonum est viro, cum portauerit iugum Domini ab adlescentia sua.* Ieiunare porro, delitijs se priuate, austeritatem conlectari, facere opus poenitentiae, iuga sunt & iussa Dei: quicumque autem hæc à puerilibus annis exerceuerit, vti Nicolaus noster, eo est laude dignior, meritoque gloriari poterit, iam inde à vitæ primordijs iugo se Domini collum submittere coepisse.

Percontatus Isaias: *Quem docebit scientiam? aut quem intelligere faciet auditum?* sibi ipse respondet, & sic hanc quæstionem dissoluit, *Ablacta os à lacte, auulsos ab vberibus nutricis suæ.* Quæ cum ita sint, & S. Nicolaus noster, nescio quo Dei instinctu & arcano quodam Spiritus sancti motu, lac & vbera matris reliquerit, credibile sit, & ipse mihi persuadeco, ideo id factum esse, quod magnam illum Deus scientiam ac sapientiam esset edocturus, vt de virtute ac mysteriorum notitia iudicaret.

Dei sui mirabilia exaltans Psaltes, & incomprehensibiles diuinæ eiusdem prouidentiae actus, hæc inter alia habet, *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem tuam.* dicere vult: Quam es in omnibus admirabilis, Domine? omnes omnino creaturæ tuæ noctes atque dies laudem tuam deprædicant, potentiamque tuam decantant: sed nulla tibi laus maior aut perfectior defertur, quam ab infantium ac paruulorum ore etiamnum ab vberibus maternis pendentium. Verba hæc velut vaticinium quoddam aut præaugium, in sancti Nicolai nostri honorem laudemque studio prolata à Psalmographo videntur. Si enim ieiunium corporis edomatio, voluptatum carentia, aliaque pia sanctaque opera, actus sunt laudis immediate ad

Dddd 2 Deum

S. Nicolaus etiamnum puer per quorū hebdomadis ab vberibus abstinnit. Ioh. 3.

Isai. 28.

Deum directi; & sanctus hic vir tales iam inde ab infantia, & maternis afixus vberibus ediderit, perfectissimas ab illo laudes accepisse Deum credendum est.

Tit. 2.

Matth. 6.

Eleemofyna dicitur iustitia in Euangelio.

Scytales serpentis proprietates

Eleemofyna symbolum.

Exinde iam vir factus, e beati Apostoli praescripto vitam instituit iustam, eleemofynas scilicet elargiendo, & eam in proximum charitatem exhibendo, vt etiam hodie illustri hoc, *Pater pauperum*, nomine dicatur. Nemini potro mirum videatur, si per *esse* charitatem intelligam. Scimus enim iustitiae nomine charitatem & eleemofynam nominari. Testis erit ille Matthaei locus, *Atendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus.* quo loco per *iustitiam* eleemofyna intelligenda venit, vt e sequenti fit sententia manifestum, quae a priori sensu non declinat: *Cum ergo facis eleemofynam, noli tuba canere.* quod scilicet initio orationis *iustitiam* vocat, in fine se ipsum explicans eleemofynam se intellexisse significat. Hac virtute eminuit S. Nicolaus, & Christi consilium secutus, semper eam clanculo & in abscondito exercuit; crumenas auro turgidas per fenestram de nocte, ne quis id resciret, iaciendo, vt inops pater filias nuptui traderet, sumptusque praestaret elocandis puellis necessarios.

Scytale serpens, vt quidem naturalium rerum tradunt Scriptores, hoc a natura inditum habet, vt semper cauerna lateat, numquam vt egrediatur, nisi compulsus; hinc aliquam inter ipsum & litteras illas occultas & arcanas, quas Scyталas vocant, esse similitudinem ac conuenientiam volunt quod serpens hic secretam quamdam & incognitam viuenti rationem haberet. Haec insuper illi inest proprietates, quod noua quadam & alijs serpentibus insolita ratione exuias ponat: ceteri enim sub solstitio estiuo, aestu per omnia saeuiente pellem veterem deponunt, hic vero solstitio brumali & hyemis medio tantus porro exuijs illius inest calor, vt quotiescumque agricolae frigiditas habent manus, easdem calefacturi, has applicent exuias, quas permagni faciunt. Sed iam proprietatem hanc proposito nostro adaptemus.

Quicumque ergo eleemofynas facere voluerit, serpentis huius naturam imitetur oportet: bona namque eleemofyna omnes hasce

habere condiciones debet, quo legitima habeatur. Primo namque secreta sit oportet & occulta: suadet hoc apud Matthaeum Redemptor dicens, *Te autem faciente eleemofynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua.* Secundo oportuno fiat tempore, quo scilicet prodesse queat accipienti ac dari, quid enim tibi profuerit eleemofynas dare iam iam morituro & agonizanti, vt nimirum ab alijs videaris, cum inops iam praefame dudum exspirauit? quid serpenti profuerit exuias posuisse, cum omnes aestus iam ante torruit & tantum non suffocauit? Sanctus Nicolaus vero suis in eleemofynis elargiendis eo quo debuit modo processit: erat enim primo suis in actionibus secretus, clam pauperibus stipem elargiens; deinde tempore opportuno & conuenienti eamdem rogabat: quo enim die, hora & momento necessitatem & inopiam perspectam indigentium habebat, eo charitatem exercebat, eo eleemofynas effundebat.

Prater sobrietatem infantilem, & iustitiam atque charitatem aetatis virilis, suam etiam in senectute, ex Apostolico praeecepto pietatem exeruit (*Pro viuamur in hoc saeculo.*) Hac aetate, iam ad dignitatem Ecclesiasticae euectus, non nisi deuotionem spirabat, non nisi e sancto quodam affectu loquebatur, semper piam intentionem testabatur, denique non nisi in humilitate, austeritate, omnique mortificationis Christianae genere vivebat. Vt Episcopus & Praeclarus Ecclesiae S. Nicolaus sticus, cum reliquis Patribus Niceno inter-Niceno infuit Concilio, quo fidem & in primis Iesu testifuit Con Christi diuinitatem, quam Ecclesia inimici ellio. inique negabant & in controuersiam voca. Contra Abant, aduersus haereticos Arianos tueretur. rianos my. Vt magnus & illustris Doctor, verbo & do. sterium SS. ctina potens, SS. Trinitatis mysterium contra eoldem, a quibus vehementer oppugnabatur, acerrime propugnauit, quos cu rationibus simul & sacrae scripturae testimonijs abunde confurasset, quo illustrior foret victoria, & deuictorum maior confusio, naturalibus eos argumentis & experientis os ipsius penitus opprimendo conuincebat. Atrepro quippe in manus latere iisque exhibito aiebat, *Hancine regulam cernitis, tria omnino*

Matth. 6.

Tit. 2.

Contra A-

rianos my-
sterium SS.
Trinitatis
defendit.

S. Nic
laus B
Copro
nialis

S. Nic
laus B
Copro
nialis

Contra A-

nino diuersa in se complectentem? constat quippe aqua, argilla & igni, nonnisi tamen vnus est later. Ad eundem plane modum in arcano ineffabilique sanctissima Trinitatis mysterio rem se habere vobis persuadeatis velim: nam in illa quidem tres discrepantes personae sunt, & in relationibus plane opposita, at tamen nonnisi vnum & essentia & natura Deum constituunt, substantia hic vnitate, & relatione causante differentias.

Episcopum eum esse dixi, & vere dixi: Myriensi enim Ecclesia praesuit. Vt autem prodigiosam illius ad Episcoporum electionem, & diuinam plane assumptionem, vt potest, qui à Deo, non vero ab hominibus aut propria praesentatione ad dignitatem hanc sacram euectus fuit, consulto taceam, hoc vnū dicam, tantam eum hoc in munere sapientiam, prudentiam ac virtutem praetulisse, vt nemo non viderit, sicut vocatio eius plane erat sancta, ira & eadem vitam sanctitate elaruisse.

Sexcenta Episcopum hunc ad dignitatem hanc sacram euectum dotes ac virtutes Episcopales illustrarunt, sed imprimis admirabilis ac sedula animarum cura, & indefatigabilis in grege Dominico conseruando tuendoque vigilantia. Jacob Patriarcha suā, vt pastor, sollicitudinem, quam in focii Labani gregibus pascendis custodiendisque aliquando habuerat, exaggerans, simul etiam quos ea in re subierat labores recensens, sic loquebatur, *Diu noctuque aflu urebar & gelu fugiebatque somnus ab oculis meis*, perpetuaque in anxietudine ac labore agebam. Non minor Episcopi nostri in Jesu Christi grege tuendo exstitit vigilantia ac sollicitudo. Quo enim ipse noctes duxit insomnes? quot labores pertulit? quo periculis perpeffus est? quoties sudores, quoties frigus, gelu, aestum, aliaque corporis incommoda tolerauit? ad peccatores in salutis semitam reuocandos, ad oves errabundas ad caula Dominicam reducendas, ad lupos à stabulis arcehdos, ad haereticos debellandos, ad fideles adiuuandos ac fovendos, ad verbum Dei praedicandum, ad dioecesi obeundam aliosque labores in munere suo debite administrando perferendos.

Perdifficile, obscurum, & inuolutum hocce apud Salomonem est aenigma, *Tria sunt, qua bene gradiuntur, leo fortissimus bestiarum, gallus succinctus lumbos suos, & aries, nec est Rex, qui resistat ei. Quid sibi sapiens hic vult? quid hocce aenigma aut emblemata denotat? quid eum ad dissimilia haec animalia, puta leonem, gallum & arietem, simul combinanda permouit, ac dicendum, haec tria mire inter se conuenire, neu Regem dari posse, qui illorum resistat potentiae? quid? ouem leoni iungi, & vniisque gallum, ac dicere, adeo bene haec simul gradi, ac tantam eorum iunctorum esse potentiam, vt eisdem reges cedant? Aliquod hic latitat mysterium, quapropter ipsum enucleandum est, vobisque eiusdem cortex denudandus.*

Locum hunc exponens Venerabilis Beda, *Beda in 10. & rem aperiens, per leonem vult Redemptorem JESUM intelligi, qui multoties leonis nomine in sacris voluminibus nominatur (Vicit leo de tribu Iuda) per gallum vero lumbos succinctum doctos concionatores: per arietem denique ordinē sacerdotalem, gregi Christianorum bono exemplo praecantem: dicitque haec tria coniuncta, & simul gradientia, Sacerdotes nempe, Praedicatores, & Jesum Christum adeo quidem esse potentia, nulla vt in mundo sit fortitudo, aut potentia, quam non superent ac pessumdent. In hoc porro Ecclesiae situm est robur, hoc mundum simul & tartarum frenat omnesque eorundem vires, machinamenta, molimina, atque oppugnationes euandas reddit atque uentilat.*

Huic expositioni & ipse pondus auctoritatemque addo, aliud tamen iter insistens, alio sensu, tum tria haec animalia bene gradi & recte inter se conuenire sentio, cum in Episcopo aut alio quo libet Ecclesiae Praefecto simul & leonina generositas, & ouina innocentia, & gallicantia concurrunt: singula namque haec imprimis necessaria & quodammodo essentialia sunt cuilibet, qui aliis in Ecclesia praesse, & dignitate aliqua fungi desiderat. Generosus & infractus leonis instar sit oportet ad religionem propugnandam, vniisque resistendum; instar ouis atem innocens, simplex, omnisque malitiae

D d d d 3 expers.

1. Nicolaus
Episcopus Myriensis.

2. Nicolaus
Episcopus Myriensis
vigilans.

Gen. 31.

Beda in 10.
Pron.

Episcopo
necessariae
dotes.

experts in vitæ ratione ac moribus; denique vt gallus domesticus vigilans, ac de animarum conseruatione & salute sollicitus. Quæ tria, vbi in Episcopo maritata videbis, tunc omnia recte procedere censebis, nihilque omnino Ecclesiæ prosperitati tranquillitatiq; nocere posse.

Vigilantia
Episcopo
necessaria.
Prou. 30.

Leuit. 2.

Zach. 11.
Mali Præ-
lati idolis
comparati.

Malorum
Præfulum
abus.

Leuit. 8.

Dores hæc singulæ ad perfectionem ac munus Episcopi vere necessariae sunt, sed imprimis vigilantia. In huius rei figuram esto hoc inter alia veteris legis statuta ac præcepta, Leuitico cõtenta, minime postremum, quo cœcum omnem vetuit ad altare suum Deus accedere, quo sacerdotio fungeretur, *Si cœcus, si cœcus, si fracta manu, non accedet ad ministerium altaris*. Cœcus ignorantis est imago aut dormientis: vterque porro summo opere Deo displicet, & indignus est, qui inter Ecclesiæ eiusdem ministros eligatur. Hanc ob causam in Zacharia hæc in malos Pastores inuectiua legitur, *O pastor & idolum derelinquens gregem!* Idolum porro, verus nō est homo, etsi homo videatur: duos quidem habet oculos, non tamen vt videat, aut vigilias agat. Malus Prælarus, qui gregem suum negligit, qui munere suo debite legitimeque non vtitur, qui de animarum salute nequidquam sollicitus est, nulla parte vigilans est, verū est idolum, Pastoris quidem nomen, titulum, ac characterem habet, sed reuera non est, sed non nisi per speciem. *Oculos habent, & non videbunt*: oculos inquam ingenij, scientiæ, animi, perfectionum, meritorum, non tamen vt super dioceses suas vigilent, vt quæ religioni imminent discrimina detegant, vt inimicorum molimina disticiant, vt mores deprauatos emendent, & dissolutionem omnem tollant; sed e contra non nisi iocularia captant, voluptates ac delicias conseruantur, in aula agere, magnates colere, & rem suam promouere omni mentis vitiumq; contentione allaborant.

Vt manifestum vero fiat, quantum vigilantia hæc Prælato necessaria sit, quantique ponderis, in Leuitico dicitur Sacerdotibus ac Leuitis iniunctum esse, vt, quo die summus Pontifex consecratur, nocte & die integra in tabernaculo commorarentur excubias Domini agentes; *Die, inquit Dominus,*

ac nocte manebitis in tabernaculo, obseruantes custodias Domini ne moriamini. Glossa autem interlinearis *no nocte ac die, exponit, prosperitate & aduersitate; & in tabernaculo, explicat, in seruitio Domini.* quo datur intelligi, Episcopum aut Præfulum sub mortis ac damnationis incurrendæ pœna seruire Domino, eius seruire gregem, & super eodem excubias agere, tam in aduersis quam prosperis, & omnibus in casibus debere.

Episcopus
sub pœna
mortis te-
netur Deo
seruire, &
super gre-
gem excu-
bare.

An ignoratis vltimam Apostolorum Principi & totius Ecclesiæ Pastori Petro factam reprehensionem in eo potissimum sitam fuisse, quod Juda proditorem iam adornante, bello Redemptori indicto, Ecclesiæ in angustias redacta dormiret, nec pro muneris sui partibus vigilaret? Hinc illi accedens Saluator ait: *Simon, non potuisti vna hora vigilare mecum?* perinde ac si diceret: Dormirène S. Petrus securus vtramque in aurem potes & aures somnolentæ Simon, vbi caput atque antesignanum tuum tæz coarpericlitari cernis; oculosne claudere graue non ducis, videns inter præsentissima me agere discrimina? securène dormitas, somno grauatus, tu, quem meum vicarium, Apostolorum principem, primarium Ecclesiæ pastorem, fidelium protectorem, ac tot animarum millium fideiussorem cõstitui? Notandum hic autem, illam, dum somnolentiæ insinulatur, non iam Petrum, sed Simonem duntaxat dici; quo ipse nomine ante vocationem, dum adhuc piscatoriam exercebat, vulgo dicebatur: vt hinc discamus, eum, qui Ecclesiæ laborante & afflictionibus exagitata dormit sopore victus, Prælati nomine indignum esse, nec legitimum Petri successorem.

Præclarum est, quod in Esaia in bonorum Pastorum commédationem, & mercenariorum minimeq; vigilantium probrum ac vituperium legitur: *Super muros tuos, Ierusalem, inquit Dominus, constitui custodes, tota die ac nocte in perpetuum non rœcubunt, facultates tuas & opes defendentes. Quinam vobis hiesse Ierosolymæ custodes & excubitores videtur, Auditores, clamantes ac vigilantes? non alij sane quam Antistites & Pastores Ecclesiæ, quos vt noctu & interdiu prædicationibus,*

Episcopus
sub pœna
mortis te-
netur Deo
seruire, &
super gre-
gem excu-
bare.

Matth. 27.
Iare mecum?
petirène ac si
diceret: Dormirène
S. Petrus
securus vtramque
in aurem potes
& aures somnolen-
tæ Simon, vbi
caput atque
antesignanum
tuum tæz
coarpericlitari
cernis; oculosne
claudere graue
non ducis,
videns inter
præsentissima
me agere
discrimina?
securène
dormitas,
somo-
no grauatus,
tu, quem
meum
vicarium,
Apo-
stolorum
principem,
primarium
Ecclesiæ
pastorem,
fidelium
protectorem,
ac tot
animarum
millium
fideiussorem
cõstitui?
Nota-
ndum
hic
autem,
illam,
dum
somo-
lentiæ
insinulatur,
non
iam
Petrum,
sed
Simonem
duntaxat
dici;
quo
ipse
nomine
ante
voca-
tionem,
dum
adhuc
piscato-
riam
exerce-
bat,
vulgo
dicebatur:
vt
hinc
discamus,
eum,
qui
Ecclesiæ
laborante
&
afflictio-
nibus
exagi-
tata
dormit
sopore
victus,
Præ-
lati
nomine
indigni-
um
esse,
nec
legiti-
mum
Petri
succe-
sorem.

Esai. 62.
Prælati
custodes
sunt
& excubias
Ecclesiæ.

nibus, orationibus, ac precibus clamarent, & assidue eius in muris vigilias agerent, religionem nempe propugnando, hæreses euellendo & pro animarum salute excubando, Deus in eadem constituit.

Cherubinus ille Exechielis prodigiosus quatuor simul habuisse facies scribitur, hominis, bonis, leonis & aquilæ: quem proinde & octo habuisse oculos sic verisimile. Propius spiritum hunc cœlestem inspice, ac veram boni Episcopi eum esse imaginem comperietis; quem, Cherubini in modum, quatuor hosce diuersos vultus præferte necessum est; leoninum quidem in generositate, aquilinum in perspicacitate, bouinum in labore indefatigabili, humanum denique in clementia; & octo consequenter habeat oculos oportet, vt tantum videat, quantum octo alij, vt eminus nempe & cominus videat, quæ Ecclesiæ imminere discrimina, videndoque auxilium afferat. Singulares hæc dotes singulæ Nicolao nostro, vero in terris Cherubino, minime defuerunt. Leonis etenim vultum prætulit, vt pote quo nihil generosius vidit Ecclesiæ. Bouis quoque: quid enim eo laboriosius atque indefatigabilius? Hominis item: nihil namque benignius aut liberalius. Aquilæ denique: nullus quippe ipso existit vigilantior, nullus in rebus ad muneris sui functionem spectantibus perspicendi cernens acutius.

Præter infractam illam vigilantiam, quæ in glorioso hoc Nicolao perpetuam sedem fixerat, elucebat in illo indicibilis quædam charitas & misericordia prorsus admirabilis. Quidquid enim ultra victui ac vestitui necessaria sibi supererat, in egenos erogabat: vt de illo dici haud immerito queat, *Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius & charitas manet in sæculum sæculi.* Hæc porro virtus Episcopo bono cum prime necessaria est. Signi & figuræ loco cœsto, quod Salomon duos ingentes in templo suo Cherubinos collocasse scribitur, & eos non aureos, sed oleaginos. Olea namque misericordiæ symbolum est, vt Episcoporum imago Cherubini. Denotat autem mysterium, Prælatos atque Episcopos, qui Cherubini quidam terrestres sunt, aut esse saltem debent, olea-

ginos etiam toros, id est, charitate & misericordia plenos in Ecclesiæ esse oportere, puellas inopes in matrimonium elocando, orphanis auxiliando, viduis suppetias ferendo, egenis stipem conferendo, ac legum illorum prouentuum ultra victum necessarias reliquias in indigos distribuendo.

Cherubini Salomonici duorum aliorum, *Exod. 25.* quos Moyses in Tabernaculo constituit, mihi resuscitent memoriam, alis suis propitiatorium obrumbrantium: Salomonis autem ianuam respiciebant. Primi haud dubie sedulos representat Prælatos, propitiatorio incubantes, qui elemosynis elargiendis sunt incliti, & paupertati alienæ succurrunt; qualis haud dubie Nicolaus noster erat: postremi deteriorum imago sunt, qui de honore Dei, & proximi amore ne hilum laborant, ac ianuam respiciunt, de solis facultatibus terrenis solliciti, priuata spectantes commoda ac fortunæ semper lautiori inhiantes.

Accedet & hoc ad Nicolai nostri laudes *S. Nicolaus omnia contempsit.* corollarium ac velut summa, quod, præterquam quod sedulo super gregem excubavit, & facultates in egenos effuderit, terrena omnia insigni quadam generositate contempserit. Mundum siquidem ridebat, vanitates omnes pedibus proterebat, & vnicam humilitatem respiciebat, quin & ad perfectam sui ipsius abnegationem pertigerat. *Philip. 3.* *Et si enim corpore in terris ageret, in cœlestibus tamen animo menteque commorabatur, vt pote illorum de numero, qui apud Apostolum dicunt, nostra autem conuersatio in cœlis est.* Inter diuitias enim & honores paupertatem complectebatur, inter conuiuia & epulas sobrietatem fouebat, in luxu ac splendore mediocritatis erat amator, in voluptatibus ac commodis honestatis studiosus, & in media rerum copia rerum omnium spiritabat neglectum & abnegationem.

Tertio Regum libro, & in Exodo, columnarum templi Salomonici, cum tabernaculi Mosæ, cedrinæ, & æneæ fuisse scribitur, non aureæ. Mirum profecto & inauditum, cum omnia in templo essent ex au-

ro conflata & compacta, solas columnas ligneas fuisse. Denotabat hoc & mystice inuebar, Prælatos & Episcopos, qui Ecclesiæ columnæ ac bases sunt, non esse debere aureos vel argenteos, non pecuniosos, sed cedreos, id est, incorruptibiles & vicio omnino carentes; & æreos, id est, bonis moribus, & exemplis imitabilibus sonoros, & bonam vulgo famam habentes, beneque passim audientes.

Sap. 8.

Sacerdotem summum in libro Sapientie sua in veste talari mundum vniuersum depictum gestasse tradit Salomon; erat autem, dum sacro ministerio fungebatur, nudipes. Mirum sane, inclytum illum Pontificem vniuersam mundi machinam humeris gestasse, pedes autem habuisse denudatos. Mysterium includit ac docet, Antistites & Episcopos, quamquam diuitiis omnibus & honoribus, quos offerre mundus potest, onustos

Prælati affectu rebus mundanis sunt pedes, nudos ac penitus exutos terrenis adhibere debent. In huius rei confirmationem hæere non Apostolos suos Redemptor docebat, ut quod debent.

Luc. 12.

inuestes per agros & oppida peregrinarentur, sine sacculo, sine pera, sine calceamentis incederent.

2. Cor. 6.

Quod deinde Apostolus exponens consilium ac documentum, *Tanquam nihil habentes*, inquit, *& omnia possidentes*. Perinde ac si diceret, Veri Prælati ac discipuli Jesu Christi est ita viuere, quasi nihil penitus possideret, etsi habeat omnia; plenum esse & affluere diuitiis, affectu tamen iis non adherescere, quasi in summa rerum ageret inopia; pium hoc pij Regis consilium quam exactissime sequendo dicentis, *Diuitiis si affluant, nolite cor apponere*. Sensus est: Quamquam opibus abundetis, animus tamen vel cor iis non applicate, affectum non affigite, voluntas semper ab iis sit alienissima, atque ita viuite, quasi nihil penitus in mundo possideretis.

1. P. al. 61.

Hæ sunt, auditores, virtutes, merita ac perfectiones gloriosi Confessoris Nicolai, quæ, vt esse me æquo prolixior, in causa fuerunt: quapropter hic canam receptui, vos solummodo exhortans, vt vestigia sancti huius viri quam proxime sequamini, illius vitæ integritatem & innocentiam æmule-

mini. Exemplo enim vobis ipse præiuit, vt à prima vos ætate diuino cultui consecraretis, & annorum primitias omnipotentis Dei honorati, & bello aduersus mundi illecebras suscipiendo.

Vos vero, studiosi adolescentes, collegiorum ornamenta, regnorum seminaria, prouinciarum spes, veterum truncorum propagines, egregiæ Ecclesiæ arbutulæ, bonarum litterarum cultores, Musarum delicia, Parnassi mystæ, scientiarum candidati, hodie alloquor; vos hæc litteræ compellant: vt vitæ scilicet vestræ exemplar ad S. Nicolai vitæ normam componatis. Illum vt patrum cooptatis, moderate ergo viuite, & ad eius imitationem Deo famulamini, illas annorum primitias virtuti impendite, probitatem iam inde ab incunabilis segetemini, & innocuam illam pueritiam diuino offerte obsequio. Hunc, ô Academicarum & Vniuersitatum flos, vrbium & oppidorum surculi, status tum sacri, tum laici seminaria, vitum vobis proponite, ac pios eius mores atque egregiam viuendi rationem summa animi contentione sequi studete: eius ad exemplum iam inde à primo ætatis vere delicias sæculi reiecite, & colluuiæ, exemplo & consilio iniquorum declinate, omnem immunditiam & dissolutionem quam maxime fugite, tempus sedulo impendite, studia vestra profequamini, in virtutis nolite via defatigari, sed ipsam cum scientia coniungite, Deiq; vos obsequio eiusq; Ecclesiæ promotioni aptos indies reddite.

Vos autem Prælati illustres, honorabiles Episcopi, status ac regnorum lumina, religionis bases, pietatis prototypa, Ecclesiæ lolumnæ, colorum legati, Apostolorum successores, Jesu Christi commissarij, fidei tutores, fidelium Doctores, Scripturarum interpretes, mysteriorum oculos, errorum reprehensores, veritatis consignatores, hærescon iudices, & animarum ductores; sancti & prudentis huius Episcopi vitam morumque honestatem proponite illius austeritatem, in pauperes benignitatem & eleemosynarum profusionem perpendite. Respiciete, obsecro, bonum quod omnibus dabat exemplum, sanctitatem vitæ quam ducebat, zelum

Studiosorum laus.

Episcoporum elo-gium.

zelum quem omnibus in actionibus respirabat, & quam in munere magno debite peragendo poenam ac molestiam subibat. In primis velim, notate, quo facultates Ecclesiae administravit modo, qua redditus dotales, census annuos, iura patrimonialia, aliasque diuitias ratione dispensavit. Non quidem in rhedas aut equos, non in famulorum aut pedisequorum cateruas, non in canum venaticorum & vertagorum alimentum, non in opiparas regifcasque mensas, non in rem culinariam aut popinam, non in parentum, aut consanguineorum ad altiora promotio- nem, non denique in regum, aut magnatum sequelam adulationemque eadem impendit, sed ut prudentes ac laude digni Antistites, in egenos largiter sua effundebat, orphanorum curam gerebat, re & opera pauperes iuabat, puellas ab opibus destitutas nuptui dabat, afflictis qua poterat ope succurrebat, morbidorum domus & nosocomia obibat, & omni qua potis erat ratione proximo se totum impendebat.

Tu autem, Nicolae, studiosis quidem ob studia ac virtutem, Episcopis vero ob perfectionem, exemplum ac meritum summo opere imitande, fuisti, es, arque in perpetuas retro generationes futurus es iuuentutis speculum, iam inde a puerilibus & impuberibus annis virtutum te consecrans exercitio, & una cum lacte nutricis probitatis ac timoris diuini succum hauriens. Qui te videbant tam bene exordiri, teque sponte ab exiguis illis deliciis ac commodis infantili aetati debitis ablactantem quodammodo ac sequestrantem, iam tum, ecquis futurus eras grandior, quis meritorum tuorum futurus fulgor, quo ieiunium ardore esses complexurus, iudicabant: prima haec primae aetatis tuae exordia sufficientia erant haud dubie praesagia, e quibus de sanctitate, mirabilibus, ac reliquo vitae tuae statu certissima capi poterant coniecturae. Fuisti scilicet, gloriose Nicolae, diocesis Myriensis gloria, Ecclesiae honor, atque totius vniuersi miracula, fuisti inquam tuo tempore, & posteris, etiam nascituris, futurus es bonorum Episcoporum exemplum. Docuisti enim illos, ad hoc munus a Spiritu sancto assum-

Bessai tom. 3. De sanctis,

ptus, dignitates non ambire, honoribus non inhiare, ac vanitates non consecrari. Reipla ostendisti etiam, quam Praelatus animarum habere debeat curam, quo Dei cultum & honorem promouere zelo, quam in Ecclesia propugnanda praefere generositatem, qua illi ad populum & commissam sibi gregem edocendum doctrina sit necessaria, qua isopes charitate complecti, quo lupos a caula & diuicelli arcere labore, qua impios coarguere, vitia reprimere, & haereses iugulare impigritia debeat.

Omnes Beatissime Nicolae, te in Ecclesia Christiani venerantur, in scholis suspicaris, a naufragij in periculo versantibus in mari inuocaris; ius quippe habes in Episcopatus, priuilegium in scientias, potestatem denique in naufragia. Hanc ob causam & nos, vltimis hisce verbis inuitati, in procellosa mundi huius mari modo nauigantes, tempestatibus ac ventis agitati, naufragij ac merisionis in discrimine agentes, magna animi te contentione inuocamus, auxilium tuum deposcimus, summaque animi demissione obtestamur, ut tuo sub fauore velut benigno quodam ac propitio sidere affulgente, & influxu, alterius vitae portum feliciter inuehi mereamur; in illo namque omnis nostra sita est beatitudo, ad quam nos Pater & Filius ac Paraclerus Spiritus deducere dignetur, Amen.

IN FESTO CONCEPTIONIS B. MARIE VIRGINIS.

NIS.

Partitio.

1. De absoluta Dei potentia.
2. De conceptione originali pura ipsius Dei: pare.
3. Variis figuris illustrata.
4. Rationibus a sacra Theologia petitis.

De qua natus est Iesus, qui dicitur Christus, Matth. i.

EECC FIGV.